ResearchGate

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: https://www.researchgate.net/publication/326256815

General View of Georgian Language and its Declaration as Mother Tongue

Article · January 2018

DOI: 10.9775/kausbed.2018.001

CITATIONS
0

READS
5

2 authors, including:

Sudan Altun
Kafkas University
3 PUBLICATIONS **0** CITATIONS

SEE PROFILE

All content following this page was uploaded by Sudan Altun on 01 April 2021.

The user has requested enhancement of the downloaded file.

Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
Kafkas University Journal of the Institute of Social Sciences
Bahar *Spring* 2018, Sayı *Number* 21, 1-8
DOI:10.9775/kausbed.2018.001

Gönderim Tarihi: 28.03.2018 **Kabul Tarihi: 24.05.2018**

GÜRCÜ DİLİNE GENEL BİR BAKIŞ VE GÜRCÜCE'NİN ANA DİL OLARAK İLAN EDİLMESİ

General View of Georgian Language and its Declaration as Mother Tongue

Sudan ALTUN
Arş. Gör. Kafkas Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi,
Gürcü Dili ve Edebiyatı
sudancetinkaya2010@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0003-0227-4219

Tamar KHVEDELİANİ
Prof. Dr. Kafkas Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi,
Gürcü Dili ve Edebiyatı
tamarkhvedeliani@gmail.com
ORCID ID:0000-0002-7728-2558
Çalışmanın Türü: Derleme

Öz
İnsanoğlu kendini ifade etmenin çeşitli yollarını araştırmış ve en etkin güç olarak dili keşfetmiştir. Dil, iletişimin en temel unsurudur. Gürcü Dili çok eski zamanlardan bu yana varlığını korumuş ender dillerden biri olmanın yanı sıra dünya üzerinde bulunan 14 alfabeden biridir. Gürcüler için dil, vatan ve din olmazsa olmazdır. Kapı komşumuz Gürcistan ve Gürcüler bizim için önem arz etmektedir. Bu çalışmada Gürcü Dili'nin kısa tarihçesi ve gelişim dönemleri ile birlikte Ana Dil olarak ilan edilmesine değinilmiştir. Dili uğruna mücadele edenlerin kahraman ilan edilmesiyle bir milletin varlığı ve sembolü olan dilin önemi her çağda yer alacaktır.
Anahtar Kelimeler: *Gürcistan, Gürcü Dili, ana dil, kahraman*
Abstract
Human has explored the various ways of expressing himself and discovered the language as the most effective force. Language is the basic element of communication. The Georgian language has been one of the 14 alphabets in the world, as well as being one of the rare languages to protect its existence since ancient times. Language, homeland and religion are indispensable for Georgians. Georgia and Georgian neighbors are important for us. In this study, it was mentioned that the Georgian language should be declared as the mother tongue with its short history and developmental periods. With the declaration of the heroes of those who struggle for the sake of language, the presence of a nation and the symbol of language will take place in every age.
Keywords: *Georgia, Georgian Language, mother tongue, hero.*

GÜRCÜLER ve ANA DİL

"Üç ilahi hazine Tanrı'dan bize miras kalmıştır: Toprak (vatan), dil ve din. Ve biz bunları yönetemezsek, sahip çıkamazsak nasıl insan oluruz?!" diye ifade ediyor büyük yazar İlia Çavçavadze (Resim 1).

Gürcü Dili asırlardır varlığını koruyan en eski dillerdendir. Gürcü Kilise ve Manastırlarının duvarlarında günümüzde de sık sık bu yazıtlarla

karşılaşmaktayız çünkü dilin gelişim süreci kilise yazıtlarında yer almaktadır. Manastırlarda yaşayan rahipler bu yazıtların bakımını herkesten daha çok üstlenmiş durumdalar.

Kral Parnavaz

Gürcü Dili en eski dillerdendir. Dünya üzerinde 14 alfabe bulunmaktadır ve bunlardan bir tanesi de Gürcü Alfabesidir. Gürcü Alfabesi (yazını) M.Ö. III – II yy'da Kral Parnavaz tarafından oluşturulmuştur. (Konapedia, 2018) (Resim 2-3)

Makedonyalı Aleksandre'nin komutalarından biri olan Parnavaz, Gürcistan'ın ilk kralıdır. Azoni'den ayrılarak ülkesinin bağımsızlığı için mücadele etmiş ve tahta çıkmayı başarmıştır. 65 yıllık krallığı döneminde ülke politik ve ekonomik olarak daha da zenginleşmiştir ve ilk alfabe de onun zamanında ortaya çıkmıştır.

Gürcü halkının gücünün sırrı dilinde olduğuna inanılır. Muhtemeldir ki ülkeye yüzyıllardır giren istila eden düşmanlar ilk başta dili yok etmeye çalışmıştır. Gürcülere göre dilinin, geçmişini, kültürünü unutmak yok olmakla eş değerdi. Düşman da bunu bildiği için Gürcü Dili unutulursa, onun yenilgisi daha kolay olacaktı.

Gürcü Dili Alfabesi üç türdür:

- Asomtavruli (ასომთავრული),
- Nuskhuri (ნუსხური),
- Mkhedruli (მხედრული). (Mroveli, 1955) Dolaylı aktarma veya genel atıf. (Resim 4)

Gürcüler ilk olarak Asomtavruli olan 38 harfli alfabeyi kullanmışlardır.

Bu en eski Gürcü yazısı 430 yılında yazılmıştır. Davit Gareci Manastırı kapısında Asomtavruli alfabesiyle yazılmış bir yazı. (Resim6-7)

Daha sonra onu daha da geliştirerek Nuskhuri yazın şeklini oluşturdular. Bu alfabe daha çok kilise ve manastırların duvarlarında, dini eserlerin yazımında kullanıldı. Nuskhuri alfabesinden daha ziyade ve geliştirilmiş Mkhedruli Alfabesi gelişimini tamamlayarak Çağdaş Gürcü Dili'nin de alfabesini teşkil etti. Dünya üzerinde birçok dil konuşulmaktadır, ancak 14 alfabe bulunmaktadır ve bunlardan biri Gürcü Alfabesidir. Gürcü Alfabesinin her üç formuna da ulaşmak mümkündür. Gürcistan Cumhuriyeti'nin resmi devlet dili olan Gürcü Dili Mkhedruli formundan oluşmaktadır. Mkhedruli Alfabesi ilk olarak kraliyet mensubu kişiler, komutanlar arasında özel yazışmalarda için kullanılsa da daha sonra edebi

eserlerde ve tarihi olayların anlatımında da kullanılmıştır. 5 sesli 28 sessiz toplam 33 harften oluşan Gürcü Alfabesi soldan sağa şeklinde yazılmaktadır. Basım ve el yazım olarak ayrılmamakla birlikte büyük küçük harf ayrımı yoktur.

Ancak Gürcüler Gürcü Dili'nin düşmanının çok olduğunu düşünürler. Çünkü Gürcülerin gücünün ve birlikteliğinin sembolü olan dilleri varlıklarının sebebi olarak adlandırılmaktadır. "Güç Birliktelikteliktedir!" ("ძალა ერთობაშია!") sloganıyla hareket etmektedirler. Tarihte Gürcistan'a yapılan istilaların çoğunluğu ilk olarak dil üzerine yapılmıştır. Dil ile mücadele edilirse Gürcü milletinin yenileceği düşünülmüştür ki diliyle var olan ve gücünü dilinden bir millet için de doğrudur. Gürcistan'ın bağımsızlığı ve Ana Dil yaşatılması için yapılan en kapsamlı ve geniş ayaklanma 1978 yılında Sovyet İmparatorluğu'na karşı gerçekleştirilmiş olandır.

GÜRCİSTAN'IN KAHRAMANLARI

1918 ve Gürcistan'ın Bağımsızlık Günü

1917 yılı Ekim ayı Sosyalist Devrimi ile birlikte Rusya'da hükümet değişikliği sonucu, Kafkas Ülkeleri içerisinde Gürcistan da bağımsızlığın ilan etti, ancak bu sevinç uzun sürmedi.

Aynı zamanda Rusya'da büyük bir kargaşa yaşanmaktaydı. Kraliyet ordusu ile Bolşevikler arasında bir çatışma vardı, sonra ülkede büyük ekonomik bunalım (kriz) başladı. 1921 yılında Rusya, Gürcistan'ı tekrar fethetmek için Şubat ayında Kızıl Orduyu görevlendirdi ve ülkenin işgaline başlandı. Gürcü ordusuyla beraber gönüllüler, onlara karşı çıktı ve Tiflis yakınlarında savaş açıldı. Ciddi kahramanlık örnekleri sergilendi. Savaşta şöyle bir hadise gerçekleşti: düşmanın bombardımanı sürekli devam ediyordu, bu yüzden savaşçılar onu patlatmaya karar verdiler. Birden ünlü bir sporcu ve futbolcu olan 22 yaşındaki Şalva Eristavi grubundan ayrılarak bombaya yaklaştı ve bombanın namlusunu vücuduyla kapladı. Böylece kendini düşmana karşı siper etti.

1978 yılında gerçekleştirilen olay tarihe bir devrim olarak yazılacaktı. 1978 yılı 14 Nisan'ı halk 15.000 yakın bir toplulukla isyana başladı çünkü Sovyet hükûmeti anadili yasaklamak istemişti ve halk büyük bir güçle buna karşı çıktı. Yüzbinleri aşan insan seliyle tehlikeli bir dönemde Tiflis Üniversitesi rektörü, öğrencilerini çağırdı ve şöyle dedi: "Gençler, vatanımız için savaşacak erler gerek, size güveniyorum ve bu yiğitler sizlersiniz. Tanrı korusunuz sizi." … ve aynı gece öğretmenler ve öğrenciler savaşa katıldılar. Onların çoğu geri dönemedi, onların yanında Gürcistan'ın ünlü şairi Kote Maqaşvili'nin 19 yaşındaki bir kızı Maro Maqaşvili de yer

aldı. 19 Şubat günü bir bomba onun yakınında patladı ve ağır yaralanıp daha sonra vefat etti. (Resim 7)

Maro Maqaşvili, Şalva Eristavi ve diğer kahramanlar Rustaveli Caddesinde büyük bir kiliseye defnedildiler. Günümüzde sözü edilen yerde şu an Gürcistan Parlamento Binasi yer almaktadır.

14 Nisan günü yaşananlardan sonra Sovyet Devleti geri adım atmak zorunda kaldı ve Gürcü Dili Gürcistan'ın resmi dili oldu. 31 Mart 1991 genel referandumdan sonra, ülke nüfusu çoğunluğunun da isteğiyle o zaman ki Cumhurbaşkanı Zviad Gamsakhurdia Gürcistan'ın bağımsızlığını ilan etti. Bağımsızlık ile beraber Gürcü Dili Devlet Dili oldu.

Bir devletin bağımsızlığı için canını siper eden bu yiğitler **Gürcistan'ın Kahramanları** olarak nitelendirildi. O günden sonra **14 Nisan Gürcistan'ın Ana Dil Günü** olarak ilan edildi. Günümüzde de o günü ve kahramanlarını yaşatmak, anılarını korumak adına Tiflis'te Ana Dil Heykeli dikilmiştir. Bu heykelle yeni yetişen kuşağa ana dilin önemi ve verilen mücadelenin kahramanlığı anlatılmaktadır. (Resim 8)

Ana dil bu denli önemli olmakla birlikte Gürcistan topraklarının dışında yaşayan Gürcüler için de kendi dillerini öğrenip öğretmek vatan borcu sayılır. Bunun haklı örneğini aşağıda anlatacağımız ünlü Gürcü yazarı Nodar DUMBADZE'nin yaşamış olduğu anısıyla ifade edebiliriz.

ANI YAZISI

Ailemin çok eski zamanlardan kalan değerli bir kitabı vardı. Bu kitap çocukluğumda okuduğum ve annemin bana öğrettiği Gogebaşvili'nin DedaEna "AnaDil" Kitabıydı.

Bu kitap dualı beşikle birlikte nesilden nesile aktarılırdı ve o kadar eskimişti ki sayfaları yaprak gibi dağılıyordu; bundan dolayı onu öyle dikkatlice elimize alıyor öyle nazlıca kullanıyorduk.

1968 yılında Gürcü Yazarlar Topluluğuyla Türkiye'ye yolculuğumuzda bu kitabımı da yanıma aldım. Bursa'da karakaş ve gözlü, kargaburunlu, zayıf bir genç yanıma yaklaştı.

- Gürcüyüm ben! dedi. Tercüman sohbetimiz esnasında bize yardımcı oluyordu.
- Eğer Gürcüysen neden Gürcüce bilmiyorsun? diye sordum.
- (ნენეი მომიკვდა!) Annem öldü! dedi kendini haklı bularak.

Bu iki kelimeyi söylediğinde ağlamak istedim. Otele kendimle götürdüm genci ve kendi AnaDil Kitabımı ona hediye ettim.

- Gürcüce öğrenmen şartıyla senin olsun! diye rica ettim.

Başını salladı, tamam dedi ve aldı. Öyle bir his kapladı ki içimi sanki ölmüş annesini canlandırmıştım/yaşatmıştım. Helal olsun! (Dumbadze, 1968) Doğrudan aktarma.

Nodar DUMBADZE

Coğrafya, yaşanılan alan olmakla birlikte insanın dilini ve dinini yaşayarak vatan diye nitelendirdiği toprak parçasıdır. Doğup büyüdüğü yerin değişmesine ragmen dilinin korunması milletin varlık sebebidir. Dilini korumuş bir millet ebediyen varlığını sürdürmeye de devam edecektir.

KAYNAKLAR

http://www.turkgurcuvakfi.org adresinden erişildi.

http://konapedia.net/index.php?title=Parnavaz adresinden erişildi.

Çiloğlu, F. (1993). *Dilden dine, edebiyattan sanata Gürcülerin tarihi*, İstanbul, Ant Yayınları.

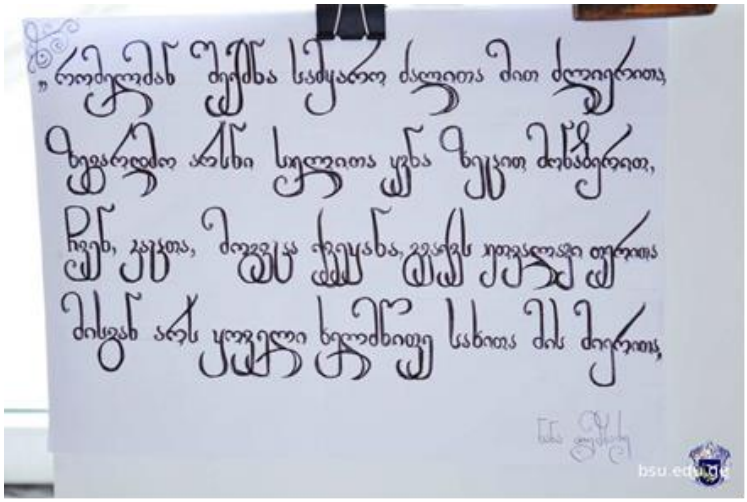
Dumbadze, N. (1968). Anı yazısı *"დედაენა"*, Türkiye.

Hughes, J. P. (1944). Languages and writing, *Language Introductory Readings*, (Edited by Virginia P. Clark, …), s.664-68. New York, St. Martin's Press,

Mroveli, L. (1955). *Gürcü yaşamı*, Tiflis, "ქართლის ცხოვრება" - ტექსტი დადგენილი ყველა ძირითადი ხელნაწერის მიხედვით ს. ყაუხჩიშვილის მიერ - ტომი I - თბილისი, 1955.

EKLER

Resim 1

Resim 2 Resim 3

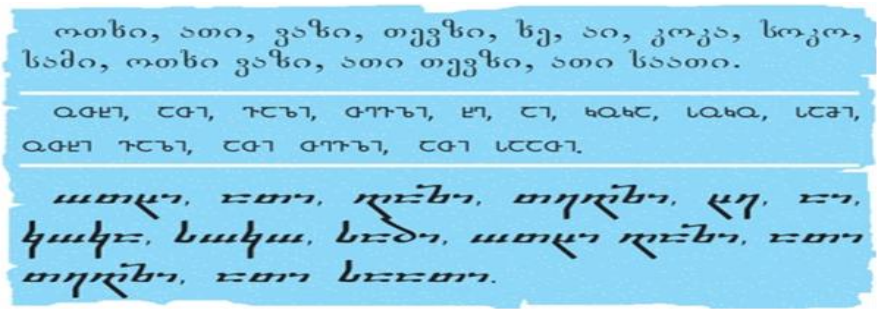

1	2	3	4
ⴀ	ⵡ	ⵃ	1
ⴁ	ⵢ	ⵄ	2
ⴂ	ⵣ	ⵅ	3
ⴃ	ⵤ	ⵆ	4
ⴄ	ⵥ	ⵇ	5
ⴅ	ⵦ	ⵈ	6
ⴆ	ⵧ	ⵉ	7
ⴇ	⵨	ⵊ	8
ⴈ	⵩	ⵋ	9
ⴉ	⵪	ⵌ	10
ⴊ	⵫	ⵍ	20
ⴋ	⵬	ⵎ	30
ⴌ	⵭	ⵏ	40
ⴍ	⵮	ⵐ	50
ⴎ	ⵯ	ⵑ	60
ⴏ	⵰	ⵒ	70
ⴐ	⵱	ⵓ	80
ⴑ	⵲	ⵔ	90
ⴒ	⵳	ⵕ	100

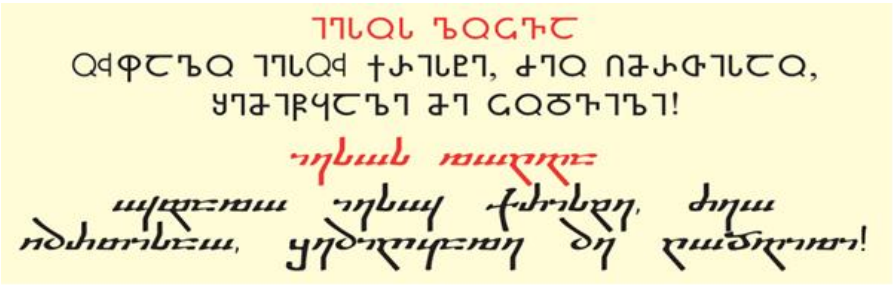
1	2	3	4
ⴓ	⵴	ⵖ	200
ⴔ	⵵	ⵗ	300
ⴕ	⵶	ⵘ	
ⴖ	⵷	ⵙ	400
ⴗ	⵸	ⵚ	500
ⴘ	⵹	ⵛ	600
ⴙ	⵺	ⵜ	700
ⴚ	⵻	ⵝ	800
ⴛ	⵼	ⵞ	900
ⴜ	⵽	ⵟ	1000
ⴝ	⵾	ⵠ	2000
ⴞ	⵿	ⵡ	3000
ⴟ	ⶀ	ⵢ	4000
ⴠ	ⶁ	ⵣ	5000
ⴡ	ⶂ	ⵤ	6000
ⴢ	ⶃ	ⵥ	7000
ⴣ	ⶄ	ⵦ	8000
ⴤ	ⶅ	ⵧ	9000
ⴥ	ⶆ	⵨	10000

1. Asomtavruli script 2. Nuskhuri script
3. Mkhedruli script 4. Numerical value

Resim 4

Resim 5

Resim 6

Resim 7

Resim 8

View publication stats